

Muistutusten yhteenveto ja vastineet

Finnoon keskus

Asemakaava ja asemakaavan muutos

Alueet, osan korttelia 31001, katu- ja virkistysalueet. Muodostuu uudet korttelit 31126-31132.

Liittyy kaupunkisuunnittelulautakunnan 9.12.2021 MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville hyväksymään asemakaavaan ja asemakaavan muutokseen, piirustusnumero 7395.

Nähtävillä MRA 27 §:n mukaisesti 27.12.2021-25.1.2022.

Yhteenveto muistutusten vastineista lähetetään kaikille muistutuksen jättäneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa. Usean henkilön yhteisesti jättämistä muistutuksista yhteenveto lähetetään muistutusten yhteyshenkilölle.

Kaavan hyväksymispäätöksestä on pyytänyt tiedon 1 kpl muistuttajaa.

Espoon kaupunki

Y-tunnus 0101263–6

Kaupunkisuunnittelukeskus
Asemakaavoituksen palvelualue
Käyntiosoite: Tekniikantie 15
Postiosoite: PL 43, 02070 Espoon kaupunki

Valmistelijoiden nimet, etunimi.sukunimi@espoo.fi

Patrik Otranen, arkkitehti

Anja Karhula, maisema-arkkitehti

Salla Mäkelä, liikennesuunnitteluinsinööri

Yleistä muistutuksesta

Nähtävillä olon 27.12.2021-25.1.2022 aikana saatiin yksi muistutus, joka oli Helsingin seudun Lintu-
tieteellinen Yhdistys Tringa ry:n ja Espoon ympäristöyhdistys ry:n yhteinen.

Yleistä, lähtökohdat

Muistutuksessa mainitaan:

”Valmisteluvaiheen jälkeen nyt nähtävillä olleeseen kaavaehdotuksen kaavamääräyk-
siin on sisällytetty KHO:n vuosikirjapäätöksessä KHO:2021:56 edellytetyn mukaisesti
Finnoon linnustollisesti arvokkaan alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (FCG 2015)
lueteltuja lievennystoimenpiteitä Suomenojan lintualtaan suojelemiseksi. Kaavaehdo-
tus on askel oikeaan suuntaan, mutta luontoarvojen turvaamiseksi lievennystoimenpi-
teet on syytä viedä kaavamääräyksiin kokonaisuudessaan. Esitämme myös merkittä-
vää muutosta kaavan kerrostalorakentamiseen”.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Lähtötilanne, alueen suojeeluarvot ja niiden turvaaminen

Finnoonlahden ympäristö on laajalti lähes merenpinnan tasossa olevaa matalan me-
renlahden eli fladan pohjaa, joka maankohoamisen vuoksi on noussut keskiveden ta-
son yläpuolelle. Historia selittää alueen linnustolliset arvot, sekä itse lintualtaan että
ympäröivän niittymäisen kosteikon ja tulvavaikutteisten rantametsien osalta. Fladan
pengertäminen puhdistamoaltaaksi ja maatäytöt ovat osaltaan lisänneet luonnon mo-
nimuotoisuutta. Finnoon alueen tärkeimmät luontoarvot ovat kuitenkin perua alkupe-
räisestä rannikkoluonnosta (jokisuun flada ja sitä ympäröivät tulvakosteikot ja –met-
sät), jonka ominaispiirteitä lukuisat rakennushankkeet ovat eri tavoin muuttaneet. Tä-
män vuoksi suojelutavoitteet tulee ensisijaisina huomioida kaavoituksessa KHO:n rat-
kaisun mukaisesti.

Meritulvan merkitys luonnonoloille ja riski rakentamiselle luo ristiriidan, joka kaavassa
yritetään ratkaista huolestuttavalla tavalla. Kaavan rakennusalueen korkeustasoa on
tulvariskin takia tarkoitus kauttaaltaan korottaa vähintään +2,8 m tasoon – tämä on
pääosin jo toteutettukin ’valmistelevilla maarakennustöillä’, mutta varsinaiset raken-
nusten pihat, kulkutiet ja torialueet onkin tarkoitus toteuttaa betonikansille korotetun
maanpinnan yläpuolelle. Lintualueen lähimmissä kortteleissa 31129 ja 31132 pihataso
olisi 7 metriä, metroasemaa ympäröivillä torialueilla 9,7 m ja kaava-alueen luoteisnur-
kassa peräti 11,5 metriä. Korkeiden kansien alle tulisi parkkihalleja, enimmillään viiteen
kerrokseen luoteisnurkassa. Tällaista urbaania ideaa lienee viimeksi toteuttanut

Helsingin Merihaka 1970-luvulla. On vaikea yhtyä kaavoittajan käsitykseen, että betonikansien varaan kohotettu alue ”muodostuvassa identiteetissään hyödyntää merellisyyttä ja luonnonläheisyyttä” (kaavaselostus s.9).

Kiinnitämme edelleen huomiota kaavaselostuksesta ilmenevään seikkaan, että pihakansille avautuvat kerrokset katsotaan rakennuksen ensimmäisiksi kerroksiksi. Siten esimerkiksi korttelin 31129 ulkoreunalla, 7 metriä korkean kannen päälle kaavaillut 6-kerroksiset talot todellisuudessa ovatkin 7–8 kerroksen korkuisia. Alueen luoteisnurkkaan merkitty 26-kerroksinen tornitalo olisi ilmeisesti Espoon korkein asuinrakennus.

Vastine:

Finnoon altaan linnustoarvot on tunnistettu. Valmistellussa kaavaratkaisussa on painotettu linnustonsuojelua KHO:n päätöksen mukaisesti.

Asemakaavoissa arvioidaan tulvakorkoja ja säädetään alimmasta rakentamiskorosta tapauskohtaisesti ja kaavallisesti riittävällä tavalla. Rakentamisen korkotason määrittämistä tarkennetaan aina kuitenkin jatkosuunnittelussa. Kaavassa määritetty tulvakorko +2,8 on osoitettu, jotta saataisiin varmistettua turvallisen kaupunkiympäristön muodostuminen alueella. Määritetty korko perustuu alueella ja sen lähiympäristössä tehtyihin hulevesiselvityksiin ja virtaamamallinnoiksiin, lähialueelta tehtyihin kunnallisteknisiin yleissuunnitelmiin sekä viitesuunnittelun yhteydessä tehtyyn alustavaan tarkasteluun.

Korttelin 31129 itäreunalla, linnustoaltaan puolella olevat rakennukset ovat kaavan mukaisesti enintään 6-kerroksisia. Rakennusten korkeus vaihtelee Ridarinreitin suunnasta katsoen 4-6 kerroksen välillä ja pihan puolella kerrosluku on viisi. Korttelipihan likimääräinen korkeusasema on laaditussa korttelisuunnitelmassa noin +7.3 mpy ja korttelin itäpuolella kulkevan Ridarinreitin noin +3.5 mpy. Ridarinreitin korkeusasema jää siis noin kerroksen pihakantta alemmalle tasolle. Rakennuksen ensimmäinen kerros lasketaan Ridarinreitin tasosta. Asemakaavassa rakennusten itäisen, linnustoaltaan puoleinen pääty on määrätty enintään neljäkerroksiseksi. Rakennusalan enimmäiskorkeusmerkintä ”IV(1/2)” edellyttää, että rakennuslalla ylin kuudes kerros tulee toteuttaa pinta-alaltaan muita kerroksia pienempänä, joka osaltaan pienentää rakennuksen korkeusvaikutusta.

Alueen kortteleihin sijoittuu pihakansia, joiden alapuolella on pysäköintilaitos. Korttelissa 31129 maanalainen pysäköintilaitos sijoittuu korttelin keskelle, rakennusten väliin. Pysäköintilaitos on painettu kellarikerrokseen (noin +3,2 mpy) niin alas kuin se teknisesti ja meritulvariski huomioiden on ollut mahdollista. Noin 3,5-4 metrin korkeusero pihakannen ja Ridarinreitin välissä tasataan istuteilla luiskilla ja pengerryksillä. Asemakaavassa tämä vyöhyke on merkitty puin ja pensain istutettavalla alueen osalla. Kansiratkaisu ei ole vertailukelpoinen Helsingin Merihaan kanssa, joka perustuu hyvin pelkistetysti kaksitasoiseen perustason ja kansitason ratkaisuun, jossa perusmaanpinnan taso on noin +2.0 mpy ja koko alueen kattava yhtenäinen kansirakenne noin +8.0 mpy tasolla. Korkeuseroa perustason ja kannen välillä on noin 6 metriä, eikä tasoero yhteensovitu

luontevasti missään kohdissa alueella.

Kiikarikadun maanpinnan perustaso ja kansipihojen korkeusasemat ovat melko lähellä toisiaan ja korttelipihat liittyvä luontevasti katu- ja yleisiin alueisiin. Alueen muissa kortteleissa pysäköintitasot jäävät kokonaisuudessaan rakennusten ympäröiminä näkymättömiin. Kortteleissa 31130 pysäköinti sijoittuu neljään tasoon maanpinnan alapuolelle ja korttelissa 31127 sekä maan alle, että päälle, mutta kansipiha sijoittuu selvästi perustason yläpuolelle ja jää korttelia reunustavien rakennusten taakse. Kansipihat tulee toteuttaa kaikissa kortteleissa vehreinä, asemakaavamääräyksen 19§ mukaisesti.

Finnon keskuksen kaava-alue hyödyntää tavoitteidensa mukaisesti identiteettissään vahvasti merellisyyttä ja luonnonläheisyyttä. Tämä ei toki tarkoita sitä, etteikö metrokeskuksen ydin olisi luonteeltaan kaupunkimainen. Keskustakortteleiden itäpuolella on vanhan merenlahden yhteyteen muodostunut Finn timerakennusten linjatukosteikko ja siihen liittyvä laaja viheralue. Myös keskusta-alueen yleisten tilojen ja alueiden suunnittelussa on hyödynnetty merellisiä ja luonnonläheisiä teemoja. Ekologinen kaupunkisuunnittelu näkyy myös siinä lähtökohdassa, että keskustakorttelit on rakennettu tehokkaasti ja maata säästävasti vanhan vesihuollon varikkoalueen ja maankaatopaikka-alueen paikalle, olevia luontoympäristöjä mahdollisuuksien mukaan säilyttäen ja yhteensovittaen. Alueen monista korkeista rakennuksista on näkymiä sekä luontoalueelle että merelle. Finn timerakennusten osayleiskaava-alueen jatkosuunnittelussa virkistysyhteyksiä meren äärelle kehitetään. Nämä lähtökohdat vahvistavat alueen luonnonläheistä identiteettiä.

Keilaniemessä, Kehä I:n vieressä on kortteli, johon on mahdollista rakentaa jopa 36-kerroksinen asuinkerrostalo.

Rakentamisen perustason korottaminen on merkittävä ongelma suojeluarvojen säilymisen kannalta kolmesta syystä. Tämä edellyttää muutoksia kaavaan ja tarkennuksia kaavamääräyksiin:

1. Massiivinen, ja vieläpä maanpinnan perustasosta kansirakenteilla olennaisesti korotettu kerrostalorakentaminen, levittäytyy kaavassa haitallisen lähelle lintuallasta. Tämä koskee erityisesti korttelia 31129, jossa rakennusmassa 6-kerroksisine julkisivuineen tulisi lähimmillään noin 80 m päähän altaan rantaviivasta, ja rakennusten editse kulkisi valaistu Ridarinreitti. Viheryhteydeksi tarkoitettu suojavyöhyke lintualtaan ja rakennusmassan välissä jää liian kapeaksi KHO:n päätöksessä korostettujen suojelutavoitteiden kannalta

- *Esitämme, että kortteli 31129 kokonaisuudessaan jätetään rakentamatta.*

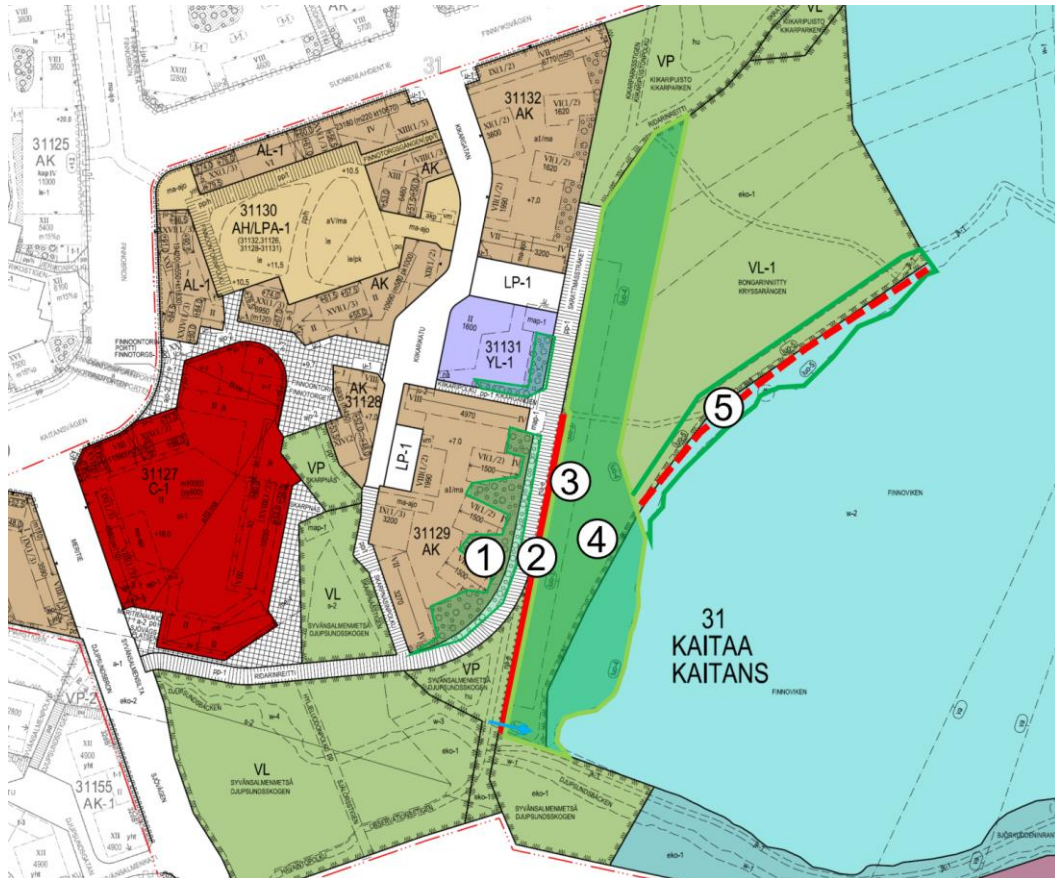
- *Korttelin paikalle tulisi rakentaa ylimääräinen hulevesien keruu- ja tasausallas sekä mahdollisesti sen länsisivulle suurehko, osastoitu koirapuisto. (Jäljempänä esitämme koirien kieltämistä kokonaan lintualtaan luontopolulta; toinen koirapuisto lähellä asuinrakennuksia edistäisi kiellon hyväksyttävyyttä)*

Vastine:

Asemakaava on laadittu valmistelun yhteydessä tehtyjen selvitysten mukaisesti. Vuonna 2011 laaditussa selvityksessä, *Suomenojan lintualue, säilytettävän alueen rajaaminen linnuston perusteella (Enviro, 10.6.2011)*, on osoitettu linnustollisesti arvokkaan alueen rajausta ja riittävä suojavyöhyke linnustoalueen ja kortteleiden välillä. Linnustollisesti arvokkaan alueen rajausta on asemakaavassa esitetty suojelualueen merkinnällä S-1 sekä kriittisin suojavyöhyke merkinnällä VL-1. Selvitysten ja asiantuntijanäkemyksen mukaisesti asemakaavassa on esitetty uudet asuin- ja palvelusaluekorttelit em. rajauksen ulkopuolelle. Asemakaavaratkaisussa linnustollisesti arvokkaalle alueelle osoitettu suojavyöhyke VL-1 on todettu leveydeltään riittäväksi, koska hoito- ja käyttösuunnitelman mukaiset keskeiset lieventämistoimet on nyt viety sitovina kaavamerkintöihin ja -määräyksiin. Tämä on myös taustaselvityksissä todettu riittävä linnustonsuojelun taso.

Alueen pääpyöräreitin Ridarinreitin valaistuksen ei katsota olevan häiritsevää. Myös alueen reiteillä, jotka sijaitsevat lähempänä linnustoallasta, on nykyisin valaistus. Häiritsevämpänä tekijänä linnustolle on todettu liike ja ääni, myös Ridarinreitillä. Tästä syystä, asemakaavaan on lisätty vaatimus vähintään 2 metriä korkean näkösuojarakenteen tai aidan rakentamiseksi linnustoaltaan ja keskustakortteleiden välisen suojavyöhykkeen kapeimpaan kohtaan korttelin 31129 kohdalle. Kortteleiden ja linnustoaltaan rantaviivan väliin muodostuu uudessa kaavaratkaisussa vahvan näkösuojan muodostava kokonaisuus, joka muodostuu:

- 1) korttelin 31129 puin ja pensain istutettavasta itäreunasta ja Ridarinreitin korttelialueiden puoleisesta istutusosasta,
- 2) Ridarinreitin varren näkösuojarakenteesta,
- 3) asemakaavan luo-3-alueella olevasta puustosta,
- 4) asemakaavan luo-4-alueella olevasta ja täydennettävästä puustosta sekä
- 5) rantavyöhykkeen näkösuojakokonaisuudesta, joka muodostuu puustosta, kasvillisuudesta ja kiinteästä näkösuojarakenteesta luontopolun (jk-1) yhteydessä. Tämä vyöhyke on lisätty kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen kaavamerkintänä luo-5. Merkintä kattaa koko VL-1- ja S-1-alueiden raja-alueen.

Kuva 1: Finnoon linnustoaltaan ja rakennettujen kortteleiden välinen näkösuoja-öhyökkeen muodostuminen.

Kaava-alueen ja sitä ympäröivien alueiden virkistysalueet ja -yhteydet muodostavat verkoston, joka mahdollistaa laajemmin alueen asukkaille virkistystoimintojen sekä mm. mainitun koirapuiston saavutettavuuden. Asemakaavassa on merkitty koirapuisto (ku) kaava-alueen pohjoisosaan (EV-alue). Koirapuiston ehdotettu sijoittaminen korttelin 31129 paikalle, lähelle linnustoallasta, tuottaisi huomattavasti meluhäiriötä sekä linnustolle että alueen asukkaille. Espoossa koirapuiston tavoitekoko on yleensä ollut noin 3000m², joten myös tilavarauksen mahdollistaminen alueelle tuottaisi haasteita. Melukysymysten takia koirapuistojen suositusetaisyys asutuksesta on myös noin 100 metriä, mitä tässä sijainnissa olisi mahdoton saada toteutumaan. Koirapuiston saavutettavuus olisi toki parempi lähempänä Finnoon keskuksen kaava-alueen keskustakortteleita. Koirapuisto on kuitenkin sijoitettu kauemmas pääasiassa linnustonsuojelun riittävän toteutumisen tähden, ja sen saavutettavuus on myös todettu alueen asukkaille riittävän hyväksi. Linnustoalueen luontopoluille ei lähtökohtaisesti tule ohjata koiranulkoiluttajia, mutta tämä ei ole asemakaavassa määrätävä asia, vaan tulee huomioitavaksi jatkosuunnittelussa, jota myöskin ohjaa laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (FCG, 2015). Niiltä osin kuin asiaa voidaan kaavallisesti ohjata, on kaavassa todettu mm. että luontopolku on varattu yleiselle jalankululle, ja että VL-1-alueelle tulee toteuttaa alueen linnustoarvot esiin tuova opastus.

Kaava-alueelle on laadittu kattava kunnallistekninen suunnitelma, jossa on huomioitu myös kaava-alueen ulkopuolisten tekijöiden (mm. Djupsundsbackenin tulviminen) vaikutukset kaava-alueelle. Hulevesien hallinnan suunnittelu on ollut yksi keskeisiä osa-alueita ja hulevesien hallinnalle on kaavassa osoitettu alustavat sijainnit ja tilavaraukset. Osa niistä on jo toteutettukin, kuten esimerkiksi korttelin 31129 eteläpuolinen Syvänsalmenpuiston VP-alueen hulevesipainanne.

2. Luonnontilaisena säilyväksi tarkoitettun Syvänsalmenmetsän (VL, s-2, eko-1) tulvautuminen tulee todennäköisesti pahenemaan, toisaalta pengerrakenteiden ja toisaalta hulevesien purkautumisen takia. Tätä huolta konkretisoi kaavamääräysten 21 §, joka nimenomaan viittaa hulevesien viivytämismahdollisuuteen Syvänsalmenmetsän alueella, mikä näyttää olevan ristiriidassa 29 §:n kanssa. Alue luontaisesti kuuluu Djupsjöbackenin alajuoksulle säännöllisesti nousevan meritulvan piiriin, mutta lukuisat pengerrykset ahtaine rumpuineen (mm Ridarinreitti ja aiemmat penger- ja patorakenteet puron alajuoksulla) viivästyttävät meritulvan purkautumista. Uusi tekijä tulee olemaan kokonaan hulevesiviemärikerrostaloalue, josta rankkasade- ja sulamisvesivalumat tuovat uusia voimakkaita tulvajaksoja alueelle. Tervaleppä on puistamme ainoa, joka suhteellisen hyvin kestää pitkäkestoisempia tulvimisjaksoja; muut puulajit tulevat ennen pitkää häviämään.

- *Syvänsalmenmetsän tulvaolosuhteiden luonnonmukaisuus on turvattava veden kulua parantamalla ja mahdollisesti tarvittavilla pumppaamoratkaisuilla.*

Vastine:

Alueen hulevesien hallintaa on selvitetty ja suunniteltu yleissuunnitelmatasoa tarkemmin jo kaavoituksen yhteydessä. Djupsundsbackenin ojaa tullaan tulevaisuudessa käsittelemään siten, että tulvahuiput eivät aiheuta yhtä vaikeita tulvia alueella kuin aiemmin. Syvänsalmenmetsän itäiselle VP-alueelle on rakennettu hulevesien viivytysallas, tasaamaan tarvittaessa alueen hulevesikuormitusta. Djupsundsbackenin puron hulevesitulvat kyseisellä alueella johtuvat nykyisin suurelta osin tukekohdasta, joka sijaitsee lintulammen ja puhdistamon välillä. Kaksi vanhaa DN1600 jätevesiviemäriä on poikittain puros- estäen suurelta osin veden virtauksen. Nämä pystytään poistamaan, kun puhdistamon toiminta päättyy Finnoossa. Silloin voidaan rakentaa uusi DN1600 rumpu tulvien hallinnan toimenpiteenä Djupsundsbackeniin siihen kohtaan, jossa on kaukolämpö ja kaukokylmäputkia ja raitit. Rumpua ei voi vielä rakentaa jätevesiviemärien vuoksi. Djupsundsbackenistä ollaan poistamassa useita rumpuja alajuoksulta Syvänsalmenmetsän itäpuolelta puhdistamon ja voimalaitoksen kohdalta. Kun Djupsundsbackenin uoma siirtyy kaupungin maaksi kaavan myötä, pystytään myös uoman kunnossapitoa parantamaan ja estämään umpeenkasvua.

Alueen kunnallisteknistä suunnittelua on edistetty kaavoituksen rinnalla ja suunnitelmat ovat tarkentuneet myös Syvänsalmenpuiston osalta. Myös kaavamääräyksiä on tämän myötä tarkennettu. Tavoitteena ei ole suoraan ohjata korttelin C-1 31127 hulevesiä viivyttämättä Syvänsalmenpuistoon, vaan ensivaiheen viivytyks tulee tehdä korttelissa. Tavoitteena on turvata s-2-alueen vesitasapaino sillä, että hulevesiä on kuitenkin myös tarvittaessa mahdollista hallitusti johtaa Syvänsalmenmetsän viheralueelle. Kaavamääräystä 21§ on tarkistettu siten, että merkintä mahdollistaa korttelin hulevesien ohjaamisen Syvänsalmenpuistoon, mutta ensivaiheen viivytyks tulee järjestää ennen sitä. Kaavamääräykseen on myös lisätty kohta: *”C-1-korttelin hulevesiä saa hallitusti ohjata Syvänsalmenmetsän viheralueelle maanomistajan suostumuksella, jotta viereisen s-2 -alueen vesitasapaino voidaan turvata.”*. Rakennusluvan yhteydessä edellytetään tarkempaa hulevesien hallintasuunnitelmaa.

3. Syvänsalmenmetsä, erityisesti metroaseman ja korttelin 31129 väliin jätetty metsäkieleke, jää konkreettisesti rakennusmassojen varjoon (aamuvalon puolella tiiviinä seinämänä 7–9-kerroksiset talot; iltavalon puolella 8–18 kerrosta, ylin räystäskorkeus 60 metriä). Toisaalta huomattavasti metsän pohjatason yläpuolelle kohoavat kansirakenteet piha- ja katuvaloiheen, lisätyn rakennusten sisävalaistuksella, synnyttävät ympärivuorokautisen keinovalosaasteen suojeltuihin liito-oravametsiin

- Kortteli 31129 kokonaisuudessaan tulee poistaa kaavasta

- Kaavamääräyksillä tulee estää piha- katu- ja ulkoilureittivalaistuksen suuntautuminen hajavalona VL-alueille.

Vastine:

Liito-oravan ydinalueet ja kulkuyhteydet on huomioitu kaavan yhteydessä laadittujen selvitysten, Espoon omien periaatteiden ja Uudenmaan ELY-keskuksesta saadun poikkeamisluvan ja sen jatkoluvan (3461/2014 ja 1698/2019) sekä ELY-neuvottelujen mukaisesti. Tämä takaa lajille riittävän elintilan ja siten suotuisan suojelutason säilymisen alueella. Lupaehdoissa on myös tarkennettu, kuinka paljon silloisista metsistä on voitu ottaa rakentamiseen. Finnoon osayleiskaava-alueelle on sovittu jätettäväksi vähintään 10 ha:n laajuinen elinympäristö. Poikkeusluvassa edellytettiin myös pesimäpönttöjen asentamista säilyviin metsiin lieventämään metsien pinta-alan pienenemisen haittaa.

Liito-oravan ydinalueet ovat keskeinen osa liito-oravien elinpiiriä ja ne sijoittuvat Finnoon keskuksen asemakaava-alueella virkistysalueille (VL). Ydinalueet on turvattu asemakaavakartassa s-2-merkinnällä ja ydinalueen sisälle jäävät liito-oravan pesäpuut, pesäpuuta suojaavat puut ja ravintoa antavat puut. Virkistys-alueiden rajaukset ovat pääsääntöisesti laajempia kuin niiden sisälle jäävä s-2-merkitty varsinainen ydinalue, ja virkistysalueille jää myös liito-oravalle sopivaa elinympäristöä rakentamisesta huolimatta. Asemakaavan s-2-alueet ovat tyypiltään melko tiiviskasvuista metsikköä. Tämä tarjoaa liito-oravalle suojaa ympäröivän rakentamisen mahdollisilta häiriöiltä.

Kortteleiden 31127 ja 31129 välissä oleva Syvänsalmenmetsä rajautuu asuinrakennuksilla itäisivullaan ja osalla länsi- ja pohjoissivua. Puisto avautuu kaakkois-, etelä- ja lounaissivuillaan laajempaan metsävyöhykkeeseen (Syvänsalmenmetsä), joka on asemakaavassa merkitty VL- ja s-2- merkinnöillä. Kortteleiden 31127 ja 31129 välinen metsäinen alue, erityisesti sen eteläinen osa, saa hyvin luonnonvaloa aamusta iltaan. Asemakaavassa liito-oravan ydinalueita (s-2) lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat korttelissa 31129, Syvänsalmenmetsän itäpuolella, ja ne ovat noin 15 metrin etäisyydellä ydinalueesta. Tämä osa ydinaluetta jää rakennettavien kortteleiden 31127 ja 31129 väliin. Ydinalueen ulkopuolelle jäävä virkistysalueen osa vaihtelee leveydeltään noin 7-17 metrin välillä.

Liito-oravat ovat myös laajalti levinneet Länsiväylän eteläpuoliseen osaan Espoota, jossa kaupunkimaisessa yhdyskuntarakenteessa on myös runsaasti valoa ja muita häiritteijöitä, kuten melua. Ei ole osoitettu, että liito-orava häiriintyisi kaupunkimaisen ympäristön valoista ja melusta. Liito-oravat ovat tehneet pesiä myös vilkasliikenteisten väylien varteen. Finnoon alueella liito-oravia on seurattu viiden vuoden ajan, ja kaikki liito-oravien ydinalueet ovat säilyneet asuttuina esimerkiksi esirakennustoimista ja viereisten kaava-alueiden rakentamisesta huolimatta. Asuinrakennuksien sisävalaistus ei tuota merkittävää valaistusta ympäristöön, eikä ole luonteeltaan häiritsevää. Alueen säilyvä ja melko tiiviisti kasvanut metsä vähentää osaltaan valon määrää Syvänsalmenmetsän s-2-alueella, jonka reunoilla on noin 7-17 metrin levyinen kaistale puustoista VL-aluetta, joka ei ole liito-oravan ydinaluetta.

Kuva 2: Ote Finnoon keskustan korttelisuunnitelmasta, jossa on esitetty keskustakortteleiden viereinen osa Syvänsalmenpuistoa ja sitä ympäröivien rakennusten suhde siihen.

Kaavamääräykset

Finnovikenin länsipuolen suojavyöhykkeiden kapeus ja lähimpien kortteleiden (erityisesti 31129) massiivinen rakentaminen ovat edelleen Suomenojan lintualtaan kannalta kaavan keskeiset ongelmakohdat. Toistamme tämän vuoksi ensisijaisen vaatimuksemme siitä, että rakentamista lintualtaan läntisen puolen kortteleissa tulee supistaa suunnitellusta ja lisäksi katsomme, että kortteli 31129 tulee jättää rakentamatta yllä esitetyn mukaisesti. Toissijaisesti kaavamääräyksiä on syytä edelleen kehittää tärkeiden suojavyöhykkeiden toimivuuden ja lintualtaan linnuston elinolojen turvaamiseksi.

Tärkeimmät kaavamääräykset lintualtaan läntisten suojavyöhykkeiden kannalta ovat Bongarinniityn lähivirkistysaluetta (VL-1) koskevat täsmentävät määräykset ja lähivirkistysalueella sijaitsevien luo-3- ja luo-4-merkittyjen vyöhykkeiden määräykset. VL-1-merkinnän osalta ehdotetut määräykset ovat pääosin asianmukaiset. Katsomme kuitenkin, että VL-1-aluetta koskevia määräyksiä tulee täsmentää seuraavalla tavalla hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti (kursivoitu teksti):

”VL-1-alueelle johtavien pääreittien yhteyteen tulee toteuttaa opastus, joka kertoo koskeikkoalueen luontoarvoista. *Lintujen pesimäturvallisuuden ja -rauhan takaamiseksi kulkua tulee VL-1-alueella sijaitsevan luontopolun osalta rajata siten, että koirien ulkoilutus, pyöräily, lenkkeily ja muu läpikulkuliikenne ohjataan pois luontopolulta.*” (FCG 2015)

Tämä on välttämätöntä, jotta ulkoilijoiden ja koirien linnuille aiheuttama häiriö voidaan tärkeimmällä suojavyöhykkeellä ja lähimpänä allasta minimoida. Varsinkin koirat voivat aiheuttaa merkittävääkin häiriötä erityisesti maassa pesiville ja ruokaileville linnuille, ja lisäksi ulkoilukäyttö voi itsessään karkottaa arimpia lajeja (FCG 2015). Lisäksi suojavyöhykkeen kapeuden vuoksi VL-1-alueen kapeimpiin kohtiin on syytä lisätä huomattavasti suojaistutuksia ja muita näkyvyyttä altaalle rajoittavia näkösuojarakenteita: tämän merkitys korostuu entisestään luo-3- ja luo-4-vyöhykkeiden läheisyydessä, jolloin kaavamääräysten maininta näkösuojarakenteiden toteuttamisesta VL-1-alueen itäosaan ei välttämättä ole riittävä sellaisenaan.

Vastine:

Asemakaava huomioi kattavasti suojavyöhykkeiden muodostumisen VL-1-alueella ja sen ulkopuolella.

Linnustoalueen luontopoluille ei lähtökohtaisesti tule ohjata koiranulkoiluttajia, mutta tämä ei ole asemakaavassa määrättävä asia, vaan tulee huomioitavaksi jatkosuunnittelussa, jota myöskin ohjaa laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (FCG, 2015). Niiltä osin kuin asiaa voidaan kaavallisesti ohjata, on kaavassa todettu mm. että luontopolku on varattu yleiselle jalankululle ja se tulee

säilyttää/toteuttaa luontopolkumaisena, ja että VL-1-alueelle tulee toteuttaa alueen linnustoarvot esiin tuova opastus. Luontopolulle myös edellytetään toteuttavaksi pyöräilyesteet, jotta pyöräily ja siitä linnustolle liikkeen ja äänen myötä aiheutuva haitta minimoituisi. Asukkaiden tai muiden alueella kulkijoiden liikkumista ei kuitenkaan voida asemakaavamääräyksellä kieltää, koska se ei ole kaavallinen asia. Kaavassa on kuitenkin puututtu virkistyskäytön linnustolle aiheuttamaan haittaan yllä mainituin keinoin, sekä myös edellyttämällä näkösuojarakenteiden toteuttamista niihin paikkoihin, missä liikkeestä ja äänestä mahdollisesti aiheutuva haitta olisi suurin.

Keskusta-alueen itäreunan kortteleiden ja linnustoaltaan rantaviivan väliin vahvan näkösuojan muodostava kokonaisuus muodostuu:

- 1) korttelin 31129 puin ja pensain istutettavasta itäreunasta ja Ridarinreitin korttelialueiden puoleisesta istutusosasta,
- 2) Ridarinreitin näkösuojarakenteesta,
- 3) asemakaavan luo-3-alueella olevasta puustosta,
- 4) asemakaavan luo-4-alueella olevasta ja täydennettävästä puustosta sekä
- 5) rantavyöhykkeen näkösuojakokonaisuudesta, joka muodostuu puustosta, kasvillisuudesta ja kiinteästä näkösuojarakenteesta luontopolun (jk-1) yhteydessä. Tämä vyöhyke on lisätty kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen kaavamerkintänä luo-5. Linnustoaltaan suojavyöhyke toteutuu riittävänä ja asemakaavan merkinnöissä ja määräyksissä on huomioitu velvoittavina laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman keskeiset suositukset.

Virkistyskäyttöön liittyvistä kaavamääräyksistä myös allasta kiertävää ulkoilupolkua jk-1 koskeviin määräyksiin tulee sisällyttää velvoite koirien ulkoilutuksen ohjaamisesta kyltein luontopolkumaisten reittien ulkopuolelle. Käytännössä tämä tarkoittaa kulun ohjaamista ulkoilun pääreiteille ja esimerkiksi alueelle suunnitellun koirapuiston (ku) yhteyteen. Koirapuiston esitetty sijainti kaava-alueen pohjoisosassa on asianmukainen.

Vastine:

Niiltä osin kuin asiaa voidaan kaavallisesti ohjata, on kaavassa todettu mm. että luontopolku on varattu yleiselle jalankululle ja se tulee säilyttää/toteuttaa luontopolkumaisena. Asukkaiden tai muiden alueella kulkijoiden liikkumista ei voida asemakaavamääräyksellä kieltää, koska se ei ole kaavallinen asia vaan liittyy alueen jatkosuunnitteluun ja toteuttamiseen. Kaavassa on kuitenkin puututtu virkistyskäytön linnustolle aiheuttamaan haittaan mahdollisin keinoin, mm. edellyttämällä näkösuojarakenteiden toteuttamista niihin paikkoihin, missä liikkeestä ja äänestä mahdollisesti aiheutuva haitta olisi suurin. Kaavamerkintään VL-1 sisältyy myös maininta opastuksesta.

Myös luo-3 sekä luo-4 ovat pääosin asianmukaisia. Molempien osalta

kaavamääräyksiä on syytä täsmentää maininnalla hoito- ja käyttösuunnitelman noudattamisesta seuraavasti: "[a]lueen puustoa ja pensaita tulee säilyttää, hoitaa ja uudistaa hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti siten, että..." Lintualtaan eteläpuolisen suojaviheralueen EV/s osalta määräyksiä tulee tarkistaa seuraavasti (kursivoitu teksti): "[a]lue tulee säilyttää puustoisena ja sen puustoa ja pensaita tulee hoitaa ja uudistaa alueelle laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti." Samoin jokisuun ympäristön luo-1-vyöhykkeen kaavamääräyksiä tulee täsmentää vastaavalla tavalla: "[a]lue tulee säilyttää ja hoitaa alueelle laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti siten, että linnustoarvot eivät vaarannu."

Vastine:

Asemakaavamerkintä "luo-1" sisältyy VL-2-aluemerkintään. Samoin merkinnät luo-3", "luo-4" ja "luo-5" sisältyvät VL-1-aluemerkintään. Myös EV/s-aluemerkintää on täydennetty, joskaan ei aivan toivotulla tavalla. Kaikissa em. aluemerkintöjen määräyksissä on mainittu laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma. Toivotun mukaista täsmennystä "hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti siten, että..." ei ole katsottu tarpeelliseksi tai loogiseksi lisätä, sillä päällekkäismerkinnöissä ja muissa kaavamääräyksissä ja merkinnöissä on määrätty erikseen sitovasti kaikista keskeisimmistä hoito- ja käyttösuunnitelman lieventämistoimenpiteistä kaava-alueella. Ehdotetun muotoilun haaste on se, että se ei ole (KHO:n päätöksen mukaisesti) itsessään juridisesti pitävä, koska hoito- ja käyttösuunnitelma ei ole osa virallista juridista kaava-aineistoa. Hoito- ja käyttösuunnitelmaa tulaa kuitenkin käyttämään ohjeellisena alueen jatkosuunnittelussa.

Suojelualueeksi (S-1) merkityn lintualtaan kaavamääräykset ovat pääosin asianmukaisia. Kaavamääräyksiin tulee tältä osin lisätä seuraava altaan vesitasapainon turvaamiseksi linnustovaikutusten arvioinnin yhteydessä suositeltu toimenpide: *"Altaan veden tasoa tulee seurata ja tarvittaessa altaaseen tulee johtaa lisää vettä (Yrjölä 2018)".* Suomenojan lintualtaan ja sen ympäristön linnuston kannalta äärimmäisen tärkeää on turvata lintualtaalla pesivän naurulokkiyhdyksunnan säilyminen elinvoimaisena. Naurulokki on avainlaji, jonka suuryhdyskunta houkuttelee suojiinsa muita lintulajeja ja tarjoaa suojaa niiden pesille ja poikasille petolinnuilta ja muilta saalistajilta (FCG 2015), ja jonka katoaminen todennäköisesti johtaisi myös muun kosteikkolinnuston väheneemiseen alueella (Yrjölä 2018). S-1-alueen kaavamääräyksiin tulee naurulokkiyhdyksunnan säilymiseksi lisätä lокkien ja muiden kosteikkolintujen pesimäsaarekkeitä koskeva toimenpide: *"Lintualtaan pesimäsaarekkeiden kasvillisuus on pidettävä matalana ja niiden pensoittuminen on estettävä. On huolehdittava siitä, että pesimäsaarekkeet säilyvät avoveden ympäröiminä."* (FCG 2015, Yrjölä 2018).

3. Paitsi vedenpinnan korkeutta, myös veden laatua lintualtaalla tulee alueen ylläpidosta vastaava velvoittaa tarkkailemaan säännöllisesti, koska veden ravinnetasapaino saattaa suurestikin muuttua jätevedenpuhdistamon lopettaessa toimintansa. Nykyisellään vedenlaatu on ilmeisen optimaalinen, koska rehevyydestä huolimatta ei haitallisia vettä samentavia leväkukintoja juurikaan havaita. Tämä kuvastanee sitä, että fosfori on rajoittava minimitekijä. Typen ja fosforin keskinäinen suhde on tärkeä: mikäli typpi

olisi minimiravinne, typen yhteytykseen kykenevät sinilevät eli syanobakteerit saattaisivat päästä valtaan. Altaan nykyinen valtalaji ja erityispiirre, hentokarvalehti, näyttää suosivan lintukolonioiden (typpi)lannoittamia makeavesiallikoita ja murtovesilahtia. Hentokarvalehti on keskieurooppalainen laji, joka ilmeisesti on levittäytymässä Ruotsin, Viron ja Suomen rannikoilla, mahdollisesti vesilintujen levittämänä. Se luokitellaan Suomessa tulokaslajiksi, ja siitä tunnetaan toistaiseksi vain muutama nykyinen esiintymä (lounaissaaristosta, Finnoosta ja Porvoonjoen suistosta), mutta jääkauden jälkeisellä lämpökaudella se on kasvanut useissa eteläsuomalaisissa järvissä. Hentokarvalehden uusi leviäminen saattaakin liittyä ilmastonmuutokseen. Joka tapauksessa sen menestyminen Finnoon altaalla tulisi turvata, ja siksi vedenlaadun seuranta ja valmius mahdollisten epäsuotuisten muutosten korjaamiseen olisi tärkeää.

On myös syytä huomioida pieni riski siitä, että enimmillään tuhansista linnuista koostuva lokkiyhdyskunta voidaan kokea häiritseväksi. Riskiä voidaan pienentää muistuttamalla alueen mahdollisia asukkaita naurulokeista jo varhaisessa vaiheessa (Yrjölä 2018), pystyttämällä lintualtaan läheisyyteen lokeista ja niitä koskevasta pesimäaikaisesta rauhoituksesta kertovia kylttejä ja panostamalla lintualtaan länsipuolen suojavaohtyöhykkeiden puiden säilyttämiseen ja istutukseen.

Kaupunkikuvaa ja julkisivujen laatutasoa koskevien määräysten 6 §:ää keinoista lintujen törmäysriskin vähentämiseksi ja törmäysten estämiseksi tulee täsmentää seuraavasti:

”Keskusta-alueen korttelien (31128, 31129, 31131, 31132) altaan puoleisilla sivuilla ei saa käyttää yli kerroksen korkuisia kirkkaita lasipintoja. Korkeita lasipintoja voidaan käyttää, jos lasit on kuvioitu tai lasien edessä on rakenne-elementtejä, jotka vähentävät lintujen törmäysriskiä.

Keskuksen korkeissa rakennuksissa ei saa käyttää yli kerroksen korkuisia kirkkaita lasipintoja yli 20 metrin korkeudella. Korkeita lasipintoja voidaan käyttää, jos lasit on kuvioitu tai lasien edessä on rakenne-elementtejä, jotka vähentävät lintujen törmäysriskiä.” (Yrjölä 2018)

Muilta osin pykälän määräykset ovat asianmukaisia. Niin ikään 25 §:n määräykset melua aiheuttavista työvaiheista koskevista rajoituksista lintujen pesimäaikana 1.4.–15.8. välisenä aikana ovat ajallisilta ja alueellisilta rajauksiltaan asianmukaiset.

Täydentäviä asiakirjoja koskevan 28 §:n määräystä alueelle laaditusta linnustoaluetta ja sen suojavaohtyöhykkeitä koskevasta hoito- ja käyttösuunnitelmasta tulee täydentää siten, että määräyksessä veloitetaan pitämään alueen hoito- ja käyttösuunnitelma ajan tasaisena.

Vastine:

Suojelualueen ja lintualtaan linnustollisia arvoja sekä muita luontoarvoja on turvattu kaavassa kahdella osin päällekkäisellä erillisellä määräyksellä, jotka liittyvät tähän aiheeseen. S-1-aluetta on koko suojelualue ja w-2 puolestaan määrittää

varsinaista lintuallasta sen vesialueen osalta. Määräykset ovat seuraavanlaiset:

S-1: ”Suojelualue, joka on linnustollisesti arvokas ja jonka merkittävät linnustolliset arvot tulee säilyttää. Alueella esiintyvien lintujen sekä suojeltujen ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen hävittäminen ja niiden laadun heikentäminen on kiellettyä. Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma. Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on neuvoteltava ympäristöviranomaisen kanssa. (2, 16, 23, 30 §)”

w-2: ”Ohjeellinen vesialtaalle varattu alueen osa. Vesilintujen lisääntymis-, levähtämis- ja ruokailualueita ei saa heikentää. Altaan veden määrää ja laatua tulee ylläpitää, niin että suojeltujen ja uhanalaisten lajien elinympäristöt ja lisääntymispaikat säilyvät. Vesialueelle ei saa toteuttaa muita kuin luonnon tarkkailuun tai luonnon-suojeluun liittyviä rakenteita.”

Esille nostetut lintualtaaseen liittyvät asiat katsotaan näillä määräyksillä riittävästi huomioiduiksi, esimerkiksi altaan umpeenkasvun estämisen edellyttämisellä sekä veden määrää ja laatua koskevalla määräyksellä. Alueella on kaavassa määrätty jo poikkeuksellisen tarkasti hoitotoimista ja alueen jatkosuunnittelusta, mutta ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää kaavaan aivan kaikkea eikä kaikki hoito- ja käyttösuunnitelman sisältö ole luonteeltaan kaavallista. Kaavassa on myös edellytetty linnustoarvoista kertovaa opastusta alueella. Jätevedenpuhdistamon poistuminen on ollut tiedossa jo jonkin aikaa, joten sen poistumisen linnustoaltaaseen aiheuttamiin vaikutuksiin liittyen on tehty lisäselvityksiä ja niiden tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa ja myös alueen suunnittelussa, ja tullaan huomioimaan myös jatkossa.

Kaavan määräyksessä 6§ on huomioitu *Arvio Finnin rakentamisen vaikutuksista linnustoon (Yrjölä, 2018)*-selvityksen esittämä periaate:

”Lintujen törmäysriskin välttämiseksi rakennuksissa yli 20 metrin korkeudella (käytännössä yli 6-kerroksisiin rakennuksissa) ei saa käyttää julkisivuissa yli kerroksen korkuisia kirkkaita lasipintoja. Korkeita lasipintoja voidaan käyttää, jos lasit on kuvioitu tai lasien edessä on rakenne-elementtejä, jotka vähentävät lintujen törmäysriskiä.”

Määräys koskee kortteleiden 31128, 31129, 31131 ja 31132 asuinrakennusten lintualtaan (VL-1, S-1) puoleisia julkisivuja. Lisäksi määräyksessä on kirjattuna: ***Korkeimpien rakennusten yläosien valaistuksella ei saa aiheuttaa haittaa linnuille. Yläosia saa valaista siten, että törmäysriskiä ei aiheudu.***

Hoito- ja käyttösuunnitelman ajantasaisena pitämistä ei ole tarpeen kirjata kaavamääräykseen. Laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeät sisällöt on huomioitu velvoittavina asemakaavassa. Asemakaavan jälkeen, ennen alueen toteutusta, laaditaan puistosuunnitelma, joka on juridinen ja sitova suunnitelma. Sen

suunnitteluprosessin yhteydessä määritetään tarvittaessa hoito- ja käyttösuunnitelman ajankäyttö ja täydentämistarpeet. Laadittua hoito- ja käyttösuunnitelmaa on tarkoitus käyttää puistosuunnittelun pohjana, ja niiltä osin kuin sen sisältöjä on sisällytetty kaavamerkintöihin ja määräyksiin, niitä tulee sitovasti noudattaa jatkosuunnittelussa.

Liito-orava

Liito-oravan yhteystarvetta osoittava eko-1-merkintä niittyalueen pohjoisosassa risteää voimajohtolinjan va-merkinnän kanssa. Hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa (FCG 2015) todetaan ongelmaksi, että voimajohtokujalla ei saisi olla yli 2 m korkeuteen yltävää kasvillisuutta. Tämä perustuu voimayhtiön omiin yleisohjeisiin, joilla helpotetaan johtokujien hoitoa kautta maan. Finnoon suojelualueella tästä on voitava poiketa yhtiön kanssa neuvottelemalla (tarvittaessa ELY-keskuksen tuella) siten, että tarkoin määritetty eko-1-yhteys voidaan sallia esimerkiksi 7 m korkeuksena puustoisena kaiskana voimajohdon alla.

Kaavaehdotuksessa on alueella tunnistetut ja rajatut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat huomioitu siten, että rakentaminen sijoittuisi kyseisten metsäkuvioiden ulkopuolelle. Liito-orava kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin tiukasti suojeltujen lajien IV (a) -listalle, jossa luetteloitujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja *heikentäminen* on kielletty. Pidämme kaavaehdotusta täysin riittämättömänä direktiivin vaatimusten suhteen: paikannettuja habitaatteja ei suoranaisesti hävitetä, mutta niiden laatu heikkenee olennaisesti, mikäli kaava toteutetaan esityksen mukaisesti.

Liito-orava on arka yöeläin, jonka elinympäristövaatimukset on kaavoituksessa huomioitava. Sen elinpaikkoja ei pitäisi valaista keinovalolla (piha- ja katuvalot, sisätiloista leviävä valaistus sekä liikenteen valot). Tästä johtuen eräänlaisena minimivaatimuksena on aiemmin esittämämme rakennuskorttelin 31129 poistaminen kaavasta. Tämän lisäksi kaavamääräyksiin on lisättävä selkeät ja yksityiskohtaiset määräykset valaistuksen sijoittelusta, suuntaamisesta ja ajastamisesta liito-oravahabitattien läheisyydessä olevilla piha- ja liikennealueilla.

Vastine:

Liito-oravan latvusyhteysmerkinnän ja puustoisien latvusyhteyden on mahdollista ristetä voimajohtolinjan kanssa. Merkintä kaavakartalla osoittaa alueellisen yhteystarpeen liito-oravan elinympäristöjen välillä, mutta ei tarkoita että koko rajattu alue tulisi olla täysikasvuista puustoa. Alueen läpi voi kuitenkin toteutua toimiva latvusyhteys liito-oravalle, vaikka puustossa olisikin aukkoja. Voimajohtolinjojen ja vastaavien osalta on mahdollista neuvotella erikseen mm. voimayhtiön tai muiden tahojen kanssa. Usein asia pystytään ratkaisemaan niin, että ekologinen yhteys toimii, vaikka voimajohtolinjan alla ei usein voikaan kasvaa liito-oravalle optimaalisen korkuista täysikasvuista ”hyppypuustoa”.

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat, niitä ympäröivät ydinalueet sekä kulkuyhteydet elinympäristöltä toiselle on huomioitu kaavan yhteydessä laadittujen selvitysten, Espoon omien periaatteiden ja Uudenmaan ELY-keskukselta saadun poikkeamisluvan ja sen jatkoluvan (3461/2014 ja 1698/2019) ehtojen mukaisesti. Poikkeamislupien mukaisesti (eli siis sallitusti) Finnoon alueelta on aiemman Finnoon keskuksen asemakaavan (441500) valmistelun yhteydessä todetusti hävitetty ja osin heikennetty liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavaratkaisu kuitenkin takaa lajille riittävän elintilan ja siten suotuisan suojelutason säilymisen alueella. Poikkeamisten lupaehdoissa on tarkennettu, kuinka paljon silloisista metsistä on voitu ottaa rakentamiseen ja millä ehdoin, jotta suotuisa suojelutaso säilyy. Finnoon osayleiskaava-alueelle on sovittu jätettäväksi vähintään n. 10 ha:n laajuinen elinympäristö, kuten on toimittu. Poikkeusluvassa edellytettiin myös pesimäpönttöjen asentamista säilyviin metsiin lieventämään metsien pinta-alan pienenemisen haittaa. Finnoon alueella teetetyn poikkeamisluvan mukaisten seurantojen mukaan kaikki liito-oravan ydinalueet alueella ovat edelleen asuttuja esirakentamistoimista ja mm. metron rakentamisesta huolimatta.

Vastine:

Liito-oravat ovat laajalti levinneet mm. Länsiväylän eteläpuoliseen osaan Espoota, jossa kaupunkimaisessa yhdyskuntarakenteessa on myös runsaasti valoa ja muita häirittejä, kuten melua. Ei ole osoitettu, että liito-orava häiriintyisi kaupunkimaisen ympäristön valoista ja melusta. Liito-oravat ovat tehneet pesiä myös vilkasliikenteisten väylien varteen. Finnoon alueella liito-oravia on seurattu viiden vuoden ajan, ja kaikki liito-oravien ydinalueet ovat säilyneet asuttuina esimerkiksi esirakennustoimista ja viereisten kaava-alueiden rakentamisesta huolimatta. Asuinrakennusten ympäristöön säteilemä tasainen lämmin valo ei myöskään ole luonteeltaan erityisen häiritsevää. Alueen säilyvä ja melko tiiviisti kasvanut metsä vähentää osaltaan valon määrää esimerkiksi Syvänsalmenmetsän s-2-alueella, jonka reunoilla on kaista puustoista VL-alueita, joka ei ole liito-oravan ydinaluetta. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat, niitä ympäröivät ydinalueet sekä kulkuyhteydet elinympäristöltä toiselle on huomioitu kaavan yhteydessä laadittujen selvitysten, Espoon omien periaatteiden ja Uudenmaan ELY-keskukselta saadun poikkeamisluvan ja sen jatkoluvan (3461/2014 ja 1698/2019) ehtojen mukaisesti. Kaavaratkaisu takaa lajin suotuisan suojelutason säilymisen alueella.

Esittämämme uusi hulevesiallas (poistettavan korttelin 31129 tilalle) olisi oikein rakennettuna myös toimiva uusi lintukosteikko. Alueelle olisi mahdollista rakentaa noin hehtaarin laajuinen allas jo rakennettujen pienehköjen hulevesien selkeytysaltaiden pohjoispuolelle. Altaassa voisi olla muutama pesimäsaareke ja niitä kiertävä avovesivyöhyke. Perusteluksi esitämme, että tällä tavoin toteutettu allas toisi lisäisyyttä

vesilinnuston ja mm. viitasammakon elinoloihin, ja siten osaltaan kompensoisi Finnoon alueen suojeluarvojen heikentämistä, jota tiivis rakentaminen alueelle väistämättä aiheuttaa.

3. Paitsi vedenpinnan korkeutta, myös veden laatua lintualtaalla tulee alueen ylläpidosta vastaava velvoittaa tarkkailemaan säännöllisesti, koska veden ravinnetasapaino saattaa suurestikin muuttua jätevedenpuhdistamon lopettaessa toimintansa. Nykyisellään vedenlaatu on ilmeisen optimaalinen, koska rehevyydestä huolimatta ei haitallisia vettä samentavia leväkukintoja juurikaan havaita. Tämä kuvastanee sitä, että fosfori on rajoittava minimitekijä. Typen ja fosforin keskinäinen suhde on tärkeä: mikäli typpi olisi minimiravinne, typen yhteytykseen kykenevät sinilevät eli syanobakteerit saattaisivat päästä valtaan. Altaan nykyinen valtalaji ja erityispiirre, hentokarvalehti, näyttää suosivan lintukolonioiden (typpi)lannoittamia makeavesiallikoita ja murtovesilahtia. Hentokarvalehti on keskieuropalainen laji, joka ilmeisesti on levittäytymässä Ruotsiin, Viron ja Suomen rannikoilla, mahdollisesti vesilintujen levittämänä. Se luokitellaan Suomessa tulokaslajiksi, ja siitä tunnetaan toistaiseksi vain muutama nykyinen esiintymä (lounaisaarisuomesta, Finnosta ja Porvoonjoen suistosta), mutta jääkauden jälkeisellä lämpökaudella se on kasvanut useissa eteläsuomalaisissa järvissä. Hentokarvalehden uusi leviäminen saattaaakin liittyä ilmastonmuutokseen. Joka tapauksessa sen menestyminen Finnoon altaalla tulisi turvata, ja siksi vedenlaadun seuranta ja valmius mahdollisten epäsuotuisten muutosten korjaamiseen olisi tärkeää.

Vastine:

Asemakaavan valmistelussa on selvitetty tarvittavat toimenpiteet sekä linnustokosteikkoa, että hulevesien hallintaa varten. Suunnitelmissa ei ole esitetty tarvetta sijoittaa korttelin 31129 paikalle hulevesiallasta, eikä uutta rakennettavalle alueelle sijoitettavaa lintukosteikkoa. Lintukosteikkoa ei muutenkaan ole syytä sijoittaa tarkoituksellisesti tiiviisti rakennettavalle keskusta-alueelle, jossa on korkeita rakennuksia ja lasipintoja, joihin linnut voivat törmätä. Lisäksi alueella olisi myös kissoja ja koiria, joiden saaliiksi linnut voisivat joutua, sekä keskustakortteleiden välittömässä läheisyydessä myös merkittävää ihmisten liikkeestä ja virkistyskäytöstä aiheutuvaa liike- ja äänihaittaa linnustolle. Kaavaratkaisussa on keskitytty olevan linnustoarvoiltaan arvokkaan lintualtaan ja sen suojavyöhykkeiden määräysten kehittämiseen niin, että linnustoarvot tulevat alueen kehittämisen myötä riittävästi turvatuiksi. Keinotekoisesta lintualtaan rakentamisesta alueelle ei koeta tarkoituksenmukaiseksi.

Johtopäätökset

Finnoon keskuksen asemakaava lisäisi toteutuessaan Finnovikenin lintukosteikolle ja altaalle kohdistuvaa häiriötä ja painetta huomattavasti nykyiseen verrattuna. Lintuallas on paitsi eräs maamme arvokkaimmista, myös kansainvälisesti merkittävä lintukosteikko ja se täyttää lintudirektiivin perusteella Natura-verkostoon valittavan alueen kriteerit usean lajin osalta. Kaikki alueeseen kohdistuvat haitalliset vaikutukset on minimoitava, ja lisäksi alueen linnuston tilaa ja lieventämistoimenpiteiden tehokkuutta on seurattava säännöllisesti.

Pyydämme Espoon kaupunkia toimittamaan kaupungin perustellun kannanoton tässä esitettyyn MRL 65.2 §:n mukaisesti ym. osoitteisiin. Lisäksi pyydämme ilmoittamaan kaavan hyväksymisestä MRL 67 §:n mukaisesti.

Vastine:

Merenlahdesta 1960-luvulla pengerretty, jätevesipuhdistamon ylivuoto- ja saostusaltaana toiminut allas ympäristöineen on linnustollisesti arvokas ja kuuluu Suomen tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA alueet) sekä kansainvälisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA). Suomenojan linnustollisesti arvokasta aluetta ei ole kuitenkaan suojeltu luonnonsuojelulain nojalla eikä alue kuulu myöskään Natura 2000 -verkostoon.

On totta, että Finnoon keskuksen asemakaava toteutuessaan lisäisi linnustolle aiheutuvaa häiriötä erityisesti lisääntyvän virkistyskäyttöpaineen takia. Finnoon linnustollisesti arvokkaan alueen merkitys on kuitenkin tunnistettu ja huomioitu kaavaratkaisussa. Linnustolle aiheutuvaa häiriötä vähentävät lieventämistoimet, joita on suositeltu aluetta koskevissa selvityksissä ja hoito- ja käyttösuunnitelmassa, on keskeisiltä osin viety sitoviksi kaavamääräyksiin. Kaavaratkaisu on näin ollen linnustonsuojelun näkökulmasta riittävä ja turvaa Finnoon linnustokosteikon kiistattomasti merkittävät luontoarvot.

Muilta osin merkitään tiedoksi.